

Doe mee met de Big Brother Awards
en nomineer de toenemende
communicatiesurveillance
die ook journalisten bedreigt - pagina 7

VRT-transformatie treft ook nieuws en duiding
De Standaard actualiseert waarden van de krant
Niet alle journalisten vonden de festivalzomer even leuk
Virtual reality journalistiek: een nieuw en krachtig medium
En Jan Van Delm voelt zich goed in de business seats van de geschiedenis

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 193 - 25 september 2015 - verschijnt maandelijks - v.u. Pol Deltour, Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel

(foto Philip Reynaers /PhotoNews)

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Besparingen VRT raken ook de nieuwsdienst	4
<i>De Standaard</i> actualiseert waarden van de krant	4
Nieuw overleg VVJ – Financiën over auteursrechten	4
Festivalzomer was niet voor alle journalisten even leuk	5
De kracht van virtual reality journalistiek	6
Laurens Cerulus (<i>Politico</i>): 'Europa verdient betere pers'	8-9
Apache schakelt versnelling hoger	10
SERVICE	
Big Brother Awards: VVJ nomineert communicatietoezicht	7
Studiedag 'Nieuws- en mediagebruik in Vlaanderen'	11
Journalisten in bijberoep ook welkom bij VVJ	17
The Cartoonist stelt tentoon in Brugge	19
IN GESPREK	
Christoph Meeussen: 'Process journalism als tegengif'	12-13
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Uplace c/ <i>De Morgen</i>	14-15
Joseph Lov c/ <i>Het Laatste Nieuws</i>	15-16
IN MEMORIAM	
Lukas De Vos gedenkt Fred Braeckman	16
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Jan Van Delm voelt zich goed als VRT-radioman	18
ONDER EMBARGO	19

Exit P ?

Rond deze tijd wordt het lot van *P-magazine* als gedrukt weekblad bezegeld. Door het noodlijdende Think Media Magazines (TMM) in de etalage gezet, bood zich een overnemer aan, maar dan enkel voor de titel, niet voor de redactie. Volgens gerechtelijk mandataris Erik Greeve, die de overname begeleidt, lijkt de overnemer erop uit *P-magazine* enkel online voort te zetten. Kandidaat-overnemers voor de andere TMM-titels, zoals *Ché*, *Menzo* en *Clint*, zijn wel bereid personeel mee over te nemen.

Voor de redactieleden en ander personeel van *P-magazine* betekent dat mogelijk het einde. Hoogstwaarschijnlijk vraagt TMM straks het faillissement aan. Het ontslagen personeel kan dan een beroep doen op tussenkomst van het Fonds voor de Sluiting van Ondernemingen. De freelance medewerkers zijn de afgelopen maanden betaald, maar ook voor hen dreigt het verhaal op 30 september te eindigen. Het personeel plant alvast een 'afscheidsfeest' op vrijdag 2 oktober in Antwerpen.

(PD / foto Yorick Jansens - Belgalmage)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Monica MORITZ
Marleen SLUYDTS
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Huis van de Journalist
Zennestraat 21
1000 Brussel
Tel. 02/777.08.40
Fax 02/777.08.49
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Cathy Pletinckx
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes-Roels
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-roels.be

 Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Journalisten zijn geen salesmen

Bij Mediahuis wordt op dit ogenblik aan een nieuwe, eengemaakte cao voor het volledige personeel gewerkt. De personeelsstatuten van ex-Corelio en ex-Concentra worden in elkaar geschoven, en ook voor de journalisten komt dat straks neer op gelijke loon- en arbeidsvoorwaarden, om het even of ze voor *De Standaard*, *Het Nieuwsblad*, *Gazet van Antwerpen* of *Het Belang van Limburg* werken.

Om een loutere zoektocht naar de grootste gemene deler gaat het nochtans niet. Van meet af aan verkondigde de directie van Mediahuis dat ze af wil van de loonbarema's voor het personeel. Om die te vervangen door nagenoeg vlakke wedden, die worden aangevuld door flexibele vergoedingen. Die bonussen – want dat zijn het wel degelijk – zouden afhangen van persoonlijk presteren enerzijds, de bedrijfsomzet van Mediahuis anderzijds.

Zonder afbreuk te doen aan de rechten en belangen van andere werknemers, valt over zo'n ommezwaai in de beloning van journalisten toch een en ander te zeggen. Het begint al met de motivering van de directie: dat het maar eens gedaan moet zijn om iedereen – degenen die 'ondermaats' presteren inbegrepen – evenveel te belonen. Nu kennen wij weinig biotopen waar zo hard, efficiënt en bovenmaats wordt gewerkt als nieuwsredacties. Zeker in het licht van de huidige mediacrisis, houden hoofdredacteurs en andere chefs hun journalisten voortdurend op scherp. Met enige spijtige regelmaat uit dit zich ook in ontslagrondes, die dan journalisten treffen die blijkbaar toch net dat ietsje minder presteerden dan een of andere chef voor ogen had. In zo'n klimaat ook nog eens het loon van journalisten laten afhangen van hun 'prestaties', is over de top. Het zal de werkdruk op redacties nog doen toenemen, terwijl die volgens eensluidende onderzoeken nu al bijzonder hoog is. En dan hebben we het nog niet over het risico op nog meer journalistenburnouts – een fenomeen waarvoor we al langer kwetsbaar zijn.

Misschien valt over licht prestatiegerelateerde loonsupplementen nog enigszins te praten. De tijdsgesest, nietwaar. Maar dan nog doet Mediahuis er goed aan om die flexibele vergoedingen goed te regelen, met duidelijk afgesproken functieprofielen en objectieve evaluatieprocedures. In het andere geval riskeren enkel de vriendjes van de hoofdredacteur profijt te halen van de bonussen, en dat kan de sfeer op een werkvloer dramatisch verzieken. Dat heeft Corelio in het verleden zelf trouwens ervaren, toen haar redacties zowaar het werk neerlegden na al te willekeurig bevonden evaluaties en ontslagen van enkele journalisten.

Nog penibeler is het de lonen van journalisten te laten afhangen van zoiets als de bedrijfscijfers van Mediahuis. Het management zegt letterlijk: hoe hoger onze ebidta, hoe hoger jullie loon. Zo'n wijziging in het loonbeleid overstijgt eigenlijk het sociaal overleg, want het raakt aan de journalistieke deontologie en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de betrokken redacties. Om te beginnen is het sowieso niet aangewezen om van journalisten een beeld te creëren dat ze afhankelijk zijn van – en zich dus bijna onvermijdelijk laten leiden door – bedrijfscijfers. Als Mediahuis bovendien vertrekt van de ebidta van het bedrijf – en niet van de leescijfers bijvoorbeeld – maakt ze het nog erger, want daarin zit ook de reclame-omzet verwerkt. Is het dan de bedoeling dat hun journalisten ook daarmee gaan rekening houden? Iedereen aan de *native advertising* straks? Journalisten zijn toch geen salesmen?

Mediahuis kan zich vandaag positief onderscheiden door zijn plan voor journalistenbonussen af te voeren, minstens serieus bij te schaven, en voor iedereen stabiele en deugdelijke vergoedingen te regelen. Dat staat meer dan wat ook garant voor de onafhankelijkheid en sereniteit van het journalistieke werk – ook ten aanzien van het eigen mediabedrijf. En is precies die onafhankelijkheid niet regel nummer 1 in elke journalistieke code?

Daarmee is overigens niet gezegd dat de huidige baremavormen wetten van meden en perzen zouden zijn. Zeker kan daar worden aan geschaafd, bijvoorbeeld door de barema's in het begin van de carrière sneller te laten stijgen en aan het eind ervan trager. Maar laat dat alstublieft geen excuus zijn om het kind met het badwater weg te gooien.

Pol Deltour

Transformatieplan VRT treft ook nieuwsdienst

Bij de VRT plegen directie en vakbonden momenteel discreet overleg over een transformatieplan voor de openbare omroep. De VVJ vroeg de VRT-top om de essentiële journalistieke rol van de omroep te vrijwaren.

De VRT moet tegen 2020 jaarlijks zowat 25 miljoen besparen. Om dit te realiseren schoof de directie aanvankelijk een vermindering met 286 jobs naar voren (weliswaar zouden ook een vijftigtal nieuwe functies worden ingevuld). De VRT-top rekende daarbij vooral op een inkrimping van Radio 2 en zijn regionale radiohuizen. Maar na hevig verzet – ook uit politieke hoek – schaaft de Raad van bestuur het directieplan bij. Zo kunnen de regionale Radio 2-redacties toch een eigen, ontkoppeld ochtendmagazine blijven maken met het belangrijkste nieuws uit de provincie. Het VRT-management beoogt verder een integratie van de cultuurredacties op radio en tv, minder overlappingsen tussen één en Canvas, minder dure sportrechten en meer outsourcing, onder meer van cameraploegen. Voor de nieuwsredacties wordt een “beperkte besparing” in het vooruitzicht gesteld.

Naast vele anderen vroeg de VVJ aan de VRT om het transformatieplan bij te sturen. Concreet vraagt het VVJ-bestuur

welke gevolgen de besparingen op de nieuwsdienst zullen hebben voor het journalistieke aanbod: de verhouding tussen nieuws en duiding, tussen snelle duiding en onderzoeksjournalistiek, tussen binnenland en buitenland. De VVJ verzet zich ook tegen de outsourcing van camerawerk voor de nieuwsprogramma's voor zover dit afbreuk doet aan de nieuwsexpertise. Ook een cameraman moet nu eenmaal journalistieke reflexen hebben.

Wat de besparingen op sportrechten betreft, vraagt de VVJ dat die niet ten koste gaan van het sportnieuws en de sportredacties. De VVJ dringt verder aan op het behoud van een sterke werking rond documentatie.

De VVJ verklaart zich tot slot solidair met de andere getroffen diensten van de VRT, en ze vraagt ook aan de politieke overheid om de rol van de VRT op het vlak van kwalitatieve nieuwsvoorziening en duiding integraal te vrijwaren.

(PD)

De Standaard actualiseert waarden van de krant

Uitgever Mediahuis, de hoofdredactie en de redactieraad van *De Standaard* hebben zich achter een geactualiseerde waardenbundel voor de krant geschaard. Het document zal worden opgenomen in een redactiestatuut, dat nog wordt voorbereid. Volgens hoofdredacteur Karel Verhoeven wordt dat “een belangrijk document”, dat de verhoudingen en mogelijke conflicten tussen uitgever, hoofdredactie en redactieraad zal regelen. Het redactiestatuut moet zo onder meer de onafhankelijkheid van de redactie in uitgeversgroep Mediahuis verankeren.

Die journalistieke onafhankelijkheid staat ook al voorop in het document met de geactualiseerde ‘waarden van *De Standaard*’. “De redactie werkt inhoudelijk onafhankelijk van eigenaars, adverteerders of andere belanghebbenden, en is niet gebonden aan een levensbeschouwelijke, ideologische,

Karel Verhoeven,
hoofdredacteur *De Standaard*

economische of politieke strekking of aan een belangengroep.”

De krant stelt zich als opdracht “kritisch te berichten over wat Vlamingen aangaat in de wereld”. Dat betekent “rapporteren over de macht in haar verschillende gedaanten en niveaus”, maar ook “een bron zijn van vermaak en verstrooiing”. *De Standaard* blijft ernaar streven “het toonaangevende nieuwsmedium van Vlaanderen te zijn”.

Het bredere perspectief voor dat alles is “het algemeen belang”. *De Standaard* beschouwt haar lezers “in de eerste plaats als burgers” en ijvert voor een “krachtvolle democratie”. Leidmotieven daarbij zijn vrijheid maar ook verantwoordelijkheid, diversiteit, emancipatie, rechtvaardigheid en welvaart. Basis voor die welvaart is “de sociaal en ecologisch gecorrigeerde open markteconomie”.

(PD)

Nieuw overleg VVJ – Financiën over auteursrechten

Op 14 oktober trekt een delegatie van de VVJ opnieuw naar het kabinet en de FOD van Financiën om de precare situatie aan te kaarten van freelancejournalisten die volledig in auteursrechtenvergoedingen worden betaald. Een recente omzendbrief van Financiën maakt het mogelijk dat freelancers volledig op deze fiscaal interessante manier worden vergoed, zolang hun contract met de uitgever maar goed is opgesteld. Maar uitgevers en journalisten die sindsdien hun contracten aanpasten, krijgen nu van de BBI te horen dat ze ‘rechtsmisbruik’ plegen. De BBI eist nog altijd dat minstens een deel van de vergoeding aan de journalist honorarium (en geen auteursrechtenvergoeding) is.

(PD)

FESTIVALZOMER WAS NIET VOOR ALLE JOURNALISTEN EVEN LEUK

Annick Hus

De razend drukke festivalzomer was niet voor elke journalist even aangenaam. Steeds meer verslaggevers klagen over de beperkte toegang en bewegingsvrijheid, zelfs over gemanipuleerde informatie. Hoe moeilijk is het tegenwoordig om onafhankelijk en kritisch festivalnieuws te brengen? De Journalist deed een rondvraag.

De jongste jaren begint de festivalmachine al lang voor de zomer op volle toeren te draaien. Organisatoren ontvangen de pers met open armen en overladen ze met informatie over de ticketverkoop, topaffiches en ander positiefs. Maar van zodra de festivals van start gaan, beschouwen diezelfde organisatoren de pers veeleer als een noodzakelijk kwaad. Een gevoel dat bij meer dan een journalist leeft.

Zo blijken organisatoren tijdens hun festival perscontact vaak te mijden. Omdat alle tickets dan toch de deur uit zijn? Daarnaast krijgen journalisten geen of beperkte toegang tot het terrein of de artiesten, zelfs al werden daarvoor vooraf afspraken gemaakt. De pers- en artiestenruimte zijn van elkaar gescheiden, wat degelijk werken bemoeilijkt.

“Steeds meer artiesten lassen strak geregelde foto- en filmmomenten in, iets wat vroeger enkel de grote bands uit de VS deden”, getuigt freelance fotojournalist Lieven Van Assche. “Op kleinere festivals is de pers nog welkom. Maar de grote organisatoren zien zeker beeldjournalisten veeleer als lastpost.”

Overaanbod

Grote muziekredacties zijn wel best tevreden over hun samenwerking met festivalorganisatoren. “Beiden hebben daar nu eenmaal belang bij”, zegt bijvoorbeeld Bart Steenhaut van *De Morgen*. “Het is geen geheim dat grote festivals voorrang geven aan de nationale media. Jaarlijks stijgt het aantal aanvragen, wat een strenge selectie noodzakelijk maakt. Organisatoren zijn ook op hun hoede voor het fenomeen van valse journalisten.”

Overigens houden artiesten zelf journalisten vaak op afstand. Steenhaut: “De Belgische markt is nu eenmaal klein én drietalig, wat de promotie bemoeilijkt. Artiesten maken daarom minder tijd vrij voor de Belgische pers.”

Freelancers moeten steeds meer moeite doen om een accreditatie te krijgen, tenzij ze worden geruggesteund door een medium. Ook kleine gespecialiseerde muziekmedia, zoals de onafhankelijke nichewebsite *Concertnews.be*, ervaren dit.

Bert Hertogs van *Concertnews.be*: “België telt te veel geïnteresseerde media. Festivals willen in eerste instantie hun mediapartners soigneren, door exclusieve content aan te

bieden. Wie het meeste geld op tafel legt, krijgt het meeste gedaan.”

Daarom trekt Bert Hertogs voor concertverslaggeving vaker naar het buitenland. “Ik krijg er meer journalistieke kansen, inclusief interviews. De omkadering is er beter. In eigen land vind je dat niveau van dienstverlening wel terug bij *Gent Jazz* bijvoorbeeld.”

Bij erkende beroepsjournalisten hoor je dan weer de omgekeerde kritiek. Paul Van Landeghem (freelancer voor VRT): “Niet-professionals krijgen soms te véél faciliteiten op festivals: toegang tot de front- én backstage. Dit leidt tot grote frustraties bij sommige beroepsjournalisten – redacteurs en fotografen – die geen toegang krijgen.”

Gasflesincident

Ook veel terreinreporters, die niet specifiek voor de muziek-

verslaggeving komen, hebben geen al te beste festivalervaringen. Het *gasflesincident* op Pukkelpop zorgde afgelopen zomer voor de nodige beroering. Volgens Jo Buggenhout van de VTM-nieuwsdienst geraakten zijn collega's niet eens ter plaatse: “Terwijl mensen zonder perspas of officiële perskaart minder moeite hadden. Blijkbaar leidt het dragen van de officiële perskaart ertoe dat ordediensten je extra in het oog houden.”

Nogal wat verslaggevers stellen vast dat het tijdens of na festivals verboden lijkt om voorvallen van diefstal, ongevallen, drugsmisbruik of valse tickets te communiceren. “De organisatie speelt hier onder één hoedje met de ordediensten en lokale politici, om negatieve publiciteit te vermijden.”

Toch begrijpen sommige journalisten ook dat een festivalorganisatie de pers bij incidenten even op afstand houdt. Bart Steenhaut: “Ze moet in eerste instantie zelf nagaan wat er aan de hand is en wat de gevolgen zijn. Het laatste wat je wilt is onwaarheden verspreiden en chaos creëren.”

Dat festivalorganisatoren rekening houden met de reputatie van de verschillende nieuwsmedia, is wellicht logisch. Maar toch een hint: de officiële perskaart van beroepsjournalisten is eveneens een kwaliteitslabel. Dit wil niet zeggen dat elke beroepsjournalist onbeperkte toegang moet krijgen tot de front- en backstage. Maar hij of zij moet wel in staat zijn om behoorlijk te werken, zowel op als rond het festivalterrein.

Zowel kleinere media als terreinjournalisten klagen over de gebrekkige werkomstandigheden op muziekfestivals.

(foto Pieter-Jan Vanstockstraeten /PhotoNews)

Virtual reality journalistiek: een nieuw en krachtig nieuwsmedium

Annick Hus

Het was een van de blikvangers op de voorbije *Nacht van De Standaard*: een virtual reality film, waarin kijkers journalist Yves Delepeleire gedurende een hele werkdag konden volgen bij het maken van een artikel over de asielcrisis. Dominique Deckmyn, technologiejournalist van *De Standaard*: "Virtual reality is een volledig nieuw medium, dat ook journalistiek kan werken. We zullen reportages en documentaires kunnen beleven."

Het idee rond virtual reality journalistiek ontstond een vijftal jaar geleden. Voormalig *Newsweek*-correspondente Nonny de la Peña wilde langs die weg de hongersnood in Los Angeles onder de aandacht brengen. De film *Hunger in Los Angeles* ging in première op het *Sundance Film Festival* van 2012. Wat bezoekers door de virtuele bril zagen, deed hen haast wenen van verontwaardiging. Een nieuwe en krachtige vorm van belevingsjournalistiek was geboren.

Dominique Deckmyn volgt de ontwikkelingen op de voet. "Wetenschappers onderzoeken de toepassing van virtual reality al ruim dertig jaar. Plots is die technologie heel toegankelijk geworden, door de opkomst van smartphones. Hun beeldschermen en bewegingssensoren zorgen nu voor betaalbare VR-brillen. Het aanbod van virtuele games gaat in stijgende lijn. Meer en meer mensen gaan ook spontaan experimenteren met de apparatuur, op zoek naar nieuwe mogelijkheden. Zo zijn ook de eerste journalistieke documentaires tot stand gekomen. En het moet gezegd: er bestaat momenteel geen meer directe manier om de realiteit weer te geven."

Hoe ver staan de toepassingen bij ons?

"De eerste toepassingen vinden we vooral in de bedrijfs- en reclamewereld. Hier en daar dook er al eens een bril op, bijvoorbeeld op een vakantiebeurs, om een bestemming te promoten. Intussen zijn er ook al redelijk wat virtuele games beschikbaar. Maar het documentaire-aanbod is nog heel beperkt. Het blijft voorlopig een beetje zoeken naar content die in de richting van virtual reality journalistiek gaat.

Voorlopig biedt Google Cardboard de beste toegang tot virtual reality. Daarmee kun je elk type smartphone omvormen tot een virtual reality-bril. Filmpjes vind je in de app-stores van Apple en Google. Maar ook daar is het aanbod nog beperkt. De grote doorbraak van virtual reality komt er in 2016, hoewel 2014 vooropgesteld werd. Alles duurt wat langer dan verwacht."

Waarin ligt de toegevoegde waarde van virtual reality journalistiek?

"Elk medium heeft natuurlijk z'n sterke en zwakke punten. Bij *De Standaard* geloven we uiteraard in de kracht van het woord. Neem nu de migrantenproblematiek, die we zo krachtig mogelijk proberen te verwoorden met getuigenissen, opiniestukken en duiding. Foto's ondersteunen het geheel. Wie video gebruikt, heeft weer andere mogelijkheden om mensen aan te spreken. Virtual reality doet er nog een schep bovenop. Met virtual reality creëer je een heel directe beleving. Je kunt iemand laten zien en voelen hoe het is om op een bepaalde plaats te zijn. Het is trouwens lang geleden dat er nog een nieuw journalistiek instrument ter beschikking kwam."

Wat kan de ontwikkeling van virtual reality journalistiek betekenen voor een krant als *De Standaard*?

"Daar hebben we nog geen duidelijk antwoord op. Zo lang onze lezers niet over de nodige apparatuur beschikken om virtual reality journalistiek te beleven, heeft het weinig zin om al initiatieven te lanceren. Natuurlijk kunnen we hierop anticiperen, bijvoorbeeld door abonnees alvast een Google Cardboard te geven. Toch is het

momenteel nog altijd een geknoei om zo'n filmpje te starten op de smartphone."

Kan virtual reality journalistiek onze kijk op de wereld veranderen, denk je?

"Een virtual reality-beleving is uiterst objectief. De camera staat er gewoon, zonder een cameraman die de focus bepaalt. De camera filmt in 360 graden en is dus inherent objectiever dan een gewone videocamera. Met virtual reality heb je dus een cameraman die een locatie kiest, maar natuurlijk blijft de kijker nog altijd zelf beslissen waar hij naar kijkt. En dat maakt virtual reality zo uniek."

Dominique Deckmyn: 'Virtual reality is inherent objectiever dan gewone video.'

(foto PhotoNews)

Vermist: de ongesurveilleerde journalist

Hoe toenemende communicatiesurveillance ook de vrije pers bedreigt

Privacysalon van de VVJ en de Liga voor Mensenrechten
in het kader van de uitreiking van de

Big Brother Awards

15 oktober 2015 – 19 u
Koninklijke Vlaamse Schouwburg – Brussel

Met de Big Brother Awards wordt jaarlijks de grootste privacyschender 'beloond'.

Deze 5^e editie van de **Big Brother Awards** is een organisatie van de Liga voor Mensenrechten, in samenwerking met de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), de Kinderrechtencoalitie, de Orde van Vlaamse Balies (OVb), de Ligue des Droits de l'Homme, European Digital Rights, datapanik.org, Mediawijsheid en de Koninklijke Vlaamse Stadsschouwburg (KVS).

Privacy moet binnen het veiligheidsbeleid van de voorbije 15 jaar stevast wijken voor haar grote broertje veiligheid. *Safety first!* Inlichtingendiensten slokken gulzig onze persoonsgegevens op, overheden introduceren draconische veiligheidsmaatregelen om de terreurdreiging een halt toe te roepen en bedrijven verlenen gretig hun medewerking.

Deze toenemende communicatiesurveillance bedreigt ook de vrije pers. Voor journalisten wordt het immers bijzonder moeilijk, zelfs quasi onmogelijk, om nog discrete contacten te hebben met informele contactpersonen, vertrouwelijke bronnen en klokkenluiders. Dit dreigt de vrije informatiegaring te verstikken. België mag dan degelijke wetgeving hebben die het journalistieke bronnengeheim beschermt, maar wie garandeert ons die bescherming ook op het terrein?

Kom mee debatteren met experts ter zake op 15 oktober om 19 uur in de KVS in Brussel

- **Paul Van Santvliet** (onderzoeksrechter in Antwerpen en voorzitter van de BIM-Commissie, die specifiek toezicht houdt op de inlichtingendiensten)
- **Lars Bové** (journalist *De Tijd* en auteur van het boek *'De geheimen van de Staatsveiligheid'*)
- Moderator: **Dominique Soenens** (journalist *De Morgen*)

De VVJ nomineert de toenemende communicatiesurveillance voor de Big Brother Awards 2015
Neem zelf deel aan de stemming via www.bigbrotherawards.be
De 'winnaar' krijgt op 15 oktober in de KVS de Big Brother Award uitgereikt

Waarom de VVJ de toenemende communicatiesurveillance nomineert voor de Big Brother Awards

Vrijheidsrechten, waaronder privacy, hebben sterk ingeboet om de samenleving te behoeden tegen mogelijke terreurdreigingen.

In zoverre de communicatiesurveillance ook journalisten treft, wordt afbreuk gedaan aan een van de meest essentiële onderdelen van de persvrijheid: het recht van journalisten om vertrouwelijke contacten te onderhouden met informatiebronnen en klokkenluiders.

De sterk passieve houding van de Belgische inlichtingendiensten tegenover hun Amerikaanse en Britse zusterorganisaties (NSA, GCHQ), van wie is geweten dat ze massaal data onderscheppen en bijhouden, is betreurenswaardig. Uit de Snowden-onthullingen is gebleken dat de Britse GCHQ vanaf 2011 zowat 2,5 jaar ongemerkt toegang had tot Belgacom. Het is hallucinant hoe deze cyberspionage met de Belgische mantel der liefde wordt toegedekt.

Gilles de Kerckhove, de Belgische antiterrorismecoördinator van

de EU, verklaarde recentelijk nog dat de Europese Commissie regels moet bedenken om Europese internet- en telecombedrijven te kunnen verplichten hun communicatiedata ter beschikking te stellen. Inclusief de overhandiging van encryptiesleutels.

Het journalistieke bronnengeheim is in België wettelijk behoorlijk verankerd. Tegenover politie en justitie is dat het geval dankzij een specifieke Bronnenwet van 2005, tegenover burgerlijke en militaire veiligheidsdiensten geldt de Inlichtingenwet van 2010.

Toch valt te vrezen dat nieuwe digitale technologie, in combinatie met een misplaatste veiligheidsobsessie, overheden er al te snel kan toe aanzetten grenzen af te tasten en over te steken. Dat heeft op zijn minst een *chilling effect* op journalisten. En als zodanig tast het zodanig wel degelijk de persvrijheid aan.

Daarom nomineert de VVJ, in samenwerking met de Liga voor Mensenrechten, de toenemende communicatiesurveillance voor de Big Brother Awards 2015.

Info, stemming en inschrijving voor de uitreiking op 15 oktober in de KVS: www.bigbrotherawards.be

Laurens Cerulus, Belgische journalist bij Politico Europe

'Europa verdient beter dan kurkdroge verslaggeving'

Ivan Declercq

Sinds april is de website *Politico*, na het succes in Washington, actief in Brussel. Een internationale redactie wil er het Europese politieke beleid op een andere journalistieke manier brengen. Onder hen één Belg: Laurens Cerulus. "Je kunt de Europese politiek zo interessant maken dat ze er series over gaan maken, zoals *Westwing of The House of Cards*."

Laurens Cerulus (28): "*Politico* schrijft over Europees beleid op een manier die spanningen blootlegt, achtergronden uitlegt, de politiek interessant maakt om te lezen. Je moet verhalen hebben. Bij de klassieke media wringt het daar: Europese verslaggeving wordt vaak kurkdroog gebracht."

Een missie? Cerulus hoedt er zich voor de promotiecampagne te echoën, maar hij vindt dat de burger de Europese politiek niet lust omdat die de politici en het politieke spel niet kent. In de VS, waar het vaak om persoonlijkheden en tweestrijd draait, ligt dat anders. "Het idee is: breng de Europese politiek op een zo interessante manier dat men er ook tv-series over kan maken. Zoals *Borgen* in Denemarken, ja. De mensen meer inzicht geven in de Europese politiek, dat lijkt me een nobele journalistieke missie."

Wat is dan het doelpubliek?

"Het rechtstreekse doelpubliek is een beperkte, wat elitaire groep, die bezig is met het Europees beleid, die in de Europese wijk woont of in de Europese hoofdsteden. Maar als je de Europese politiek opener benadert, ga je een grotere impact hebben. Je kunt verhalen brengen waar anders niet over bericht wordt. Hier ligt een goudmijn aan verhalen over politiek, macht, lobbystructuren, de impact van beleid op de samenleving. Je moet het wel zo brengen dat het ook de gemiddelde lezer kan boeien. Maar zelfs mensen uit die *Brussels bubble* vinden het leuk om een verhaal te lezen met een andere insteek, of een reportage uit een van de lidstaten."

Papier wordt al jaren dood verklaard, terwijl de website *Politico* wekelijks een papieren editie uitbrengt.

"Als jonge gast heb ik meer een band met de website. Tegelijkertijd vind ik het leuk weer eens een krant te maken, want dat was geleden van mijn tijd in Leuven, bij *Veto*. De krant is een mengeling van stukken die net vóór of net na de printeditie online gaan. We zijn *digital first*, maar er worden ook stukken achter de hand gehouden om de krant te kunnen uitbrengen met een voorpagina die nog niet elders te lezen was. En er zijn journalisten die het belangrijk vinden in de krant gepubliceerd te worden. De krant is ook exclusiever dan de website: als je stuk in de krant komt, betekent dit dat het een toonbeeld is van een goed stuk. Ja, het is een beetje een visitekaartje. De krant wordt verspreid in het Europees

parlement, in de Commissiegebouwen, in hotels en op vliegtuigen. Je kunt ook een abonnement nemen op de papieren krant."

Hoe geraakt *Politico* aan inkomsten? De website heeft geen *paywall* en de reclame is beperkt.

"Een deel komt van advertenties. Soms gaat het om een vorm van sponsoring, door bijvoorbeeld een energieproducent die zijn naam in de buurt van energieregerelateerde stukken wil zien. Maar goed, advertenties als inkomstenbron, dat is slinkend. De alternatieven? Daaraan zijn we op dit ogenblik hard aan het werken. Er is *Politico* als gratis nieuwswebsite, maar daarnaast hebben we een platform achter een *paywall*, dat gespecialiseerde berichtgeving verzorgt voor beleidsmakers binnen bepaalde domeinen. We hebben nu drie domeinen voor dat platform: technologie, energie en gezondheid. Dat zijn domeinen waar in Brussel veel rond gelobbyd wordt. Gespecialiseerde verslaggevers gaan, naast hun gewone artikels en analyses, ook rapporteren als een nieuwsagentschap. Betalende abonnees krijgen dan toegang tot alles wat op zo'n platform staat. Ze krijgen ook een ochtendnieuwsbrief en directe verslaggeving in hun

mailbox als zich iets voordoet in hun beleidsdomein. Dat is iets voor de grote groep mensen die in Brussel rond Europees beleid werken. Lobbyisten, ja."

Ook de uitgeverij Axel Springer financiert?

"*Politico Europe* is een joint venture van het Amerikaanse *Politico* en het Duitse Axel Springer, met een 50-50 verhouding van de aandelen in *Politico Europe*. We krijgen ondersteuning van *Politico Washington*, bijvoorbeeld bij het opstellen van nieuwsbrieven. Springer heeft ons vooral geholpen met het maken van de krant, die heeft daar tonnen ervaring mee."

Op welke termijn moet *Politico Europe* break-even draaien?

"Dat is ons niet gezegd. Maar informeel horen we dat het goed gaat, dat mensen zich inschrijven voor het te betalen platform. We zien het ook zelf aan de bezoekerijfers van onze website, de sociale media en zo. We krijgen veel goede reacties. We hebben een gratis ochtendnieuwsbrief, de *Playbook*, geschreven door een oud-woordvoerder van

'Datajournalistiek is dankzij internet zoveel makkelijker.'

(foto Ginger Hervey)

de Europese Commissie, die daarvoor schrijver en journalist was. Die nieuwsbrief, over wat er aan de gang is in Brussel en in Europa, is een beetje zoals de VRT-ochtendradio, waar soms nieuws wordt gemaakt door de interviews. Het idee is om exclusief nieuws te brengen, 's morgens vroeg, én de lezer een breed overzicht te geven van wat er toe doet in de Europese lidstaten."

Welke taalcriteria worden gehanteerd? Niet iedereen in de EU heeft Engels als moedertaal.

"Naar mijn aanvoelen schrijven we toegankelijker Engels dan de Engelse tabloids. Onze redacteurs, die de teksten nalezen en *fact checken*, komen van *The Wall Street Journal*, van *Reuter*, van andere grote organisaties. Het gevolg is dat je naar een soort internationaal Engels gaat. Maar inderdaad, voor Zuid- en Oost-Europeanen is het Engels misschien minder voor de hand liggend. Ons criterium is dat het leesbaar moet zijn voor de man in de straat. Daarom gebruiken we geen acroniemen. We hebben het over de World Health Organization, niet over de WHO. Anders worden artikels over Europees beleid een aaneenrijging van acroniemen. Maar puur op het vlak van

'We zijn digital first, maar we houden ook stukken achter de hand voor de gedrukte krant.'

taal is er niet zoiets als een *Wabliet*-test. Dat maakt het misschien iets moeilijker voor mensen die niet heel vlot met het Engels om kunnen."

Waarin verschilt *Politico* van *Euractiv*, een andere website met Europees nieuws?

"Onze redactie is gewoon veel groter. De redactie van *Politico* is minstens drie keer zo groot als om het even welke nieuwsorganisatie voor Europese berichtgeving. Er is meer verslaggeving en we besteden meer aandacht aan het zoeken van een invalshoek, het selecteren van bronnen, de opbouw van een stuk. Bij kleine publicaties in Brussel komt het aan op het snel garen en publiceren van informatie. Wat daar ontbreekt, is een redactie die de reporters vraagt '*wat betekent dit nu?*', in plaats van '*wat is er gebeurd?*'. Bij kranten zit dat nog veel meer in hun DNA: wat is het verhaal, wat zit erachter? Door de diversiteit en spreiding van ons publiek kost dat tijd. Neem nu de migratie: hier werkt een team van drie man op, die minstens enkele dagen moeten rondbellen voordat ze al hun bronnen hebben geconsulteerd om een gedegen Europese analyse te kunnen schrijven."

Je bent jong en je wilt wat

Veel jonge journalisten prijzen zich gelukkig als ze op de regionale redactie van een dagblad kunnen beginnen. Cerulus zit op zijn 28ste op een redactie waar internationale kleppers werken. Hij heeft in Leuven geschiedenis gestudeerd en vervolgens internationale politiek in Louvain-la-Neuve. Tijdens zijn studie deed hij een zomerstage bij *De Morgen*, waar hij het journalistieke virus opdeed. Vervolgens deed hij met succes een aanvraag om internationale journalistiek te studeren aan de City University in Londen. Hij kwam er gedurende een jaar terecht in een groep van tachtig mensen van over de hele wereld. Een aantal van hen is naar de BBC World Service gegaan, waar Cerulus ook stage liep. Anderen zijn aan het werk bij Al Jazeera of *The New York Times*.

Hoe is het werken en vooral schrijven in een taal die niet je moedertaal is?

"Voor nieuwsstukken is dat geen probleem. Maar ik heb de afgelopen twee jaar ook geschreven voor *Mo**, en dat gaat toch een stuk sneller. In het Engels moet ik langer 'sjieken' op analyses en langere teksten."

In de colofon staan 37 mensen onder de hoofding 'editorial' en vijf mensen onder 'production'. Jij behoort bij die laatste.

"Als webproducers focussen wij op de online verslaggeving: wij zijn jonge gasten die voeling hebben met sociale media, die andere methoden hebben om nieuws te 'spotten', en die beter met het web om kunnen. We zijn snelle generalisten, die vlug iets online kunnen plaatsen. Je kunt het wat vergelijken met de webredacties bij kranten. Het leuke is dat bij een organisatie als de onze zo'n functie wel cruciaal is. Wij zijn ook bezig met datavisualisatie: we hadden onlangs een stuk over wat lobbyen in Brussel betekent."

Indrukwekkend hoe je alle lobbygroepen op een plattegrond van Brussel had gesitueerd.

"Een goed voorbeeld van datajournalistiek die alleen maar online kan. Het was gebaseerd op data die van de Europese instellingen komen, met name van het Transparency Register, een databank van iedereen die lobbyt in de sfeer van de Europese instellingen. Lobbyisten die de instellingen willen beïnvloeden, worden er door de Commissie en door het Parlement toe gedreven zich in te schrijven."

"Kijk, het komt erop neer dat je weet wat je met data kunt doen. Datajournalistiek is veel ouder dan internet. Vroeger had je journalisten met fichebakken. Nadien kwam de computer en heette het *computer assisted reporting*. Maar vandaag is dat zoveel gemakkelijker als je een beetje weet hoe het internet werkt en waar je informatie moet gaan zoeken. Ook wat basisvaardigheden, zoals Excel voor data-analyse, kunnen helpen. Heb je die dingen onder de knie, dan kun je aan een vorm van journalistiek doen die anders niet mogelijk is. Als je niet meer vasthangt aan de format van een papieren krant, moet je als journalist nadenken over wat je in essentie probeert te doen: informatie op een duidelijke en verhalende manier overbrengen. Die missie vervullen kan nog op zoveel interessantere manieren dan nu gebeurt."

(ID)

Apache.be schakelt een versnelling hoger

Steven Vanden Bussche

Met steun van het sociaal investeringsfonds Hefboom breidt het team van Apache.be dit najaar uit met vier nieuwe medewerkers. De komende maanden trekt de nieuwssite ook met een roadshow door Vlaanderen.

Investeringsfonds Hefboom leverde de helft van de 300.000 euro die Apache nodig heeft om de komende drie jaar te overbruggen. Van de andere helft is al 75.000 euro opgehaald. Eén van de grotere nieuwe coöperanten is Bart De Waele, de ceo van het Gentse IT-agentschap Wijs.

“Veel mensen kennen ons, maar te weinig mensen kennen ons echt goed”, zegt Tom Cochez, redactiecoördinator van Apache. “We worden gepercieerd als een opiniewebsite of een site voor mediakritiek. Begrijpelijk misschien, omdat die bijdragen nu eenmaal gratis zijn. Maar onze corebusiness is wel de gelijk diepgaande onderzoeksjournalistiek.”

De komende maanden gaat Apache.be met aandeelhouders en andere geïnteresseerden de mogelijkheden bekijken voor verdere financiering. Begin vorig jaar voerde de erkende coöperatieve vennootschap achter Apache, De Werktitel, ook al zo’n crowdfundingcampagne, maar die leverde niet het beoogde resultaat op. “We zijn toen in gesprek geweest met een vermogensbeheerder”, vertelt Cochez. “Maar die gesprekken zijn op het allerlaatste moment afgesprongen. Dat heeft ons veel tijd en energie doen verliezen.”

Maar nu staat Apache.be voor een reële doorstart. De redactieploeg hoopt straks vijftien tot twintig stukken per week te kunnen brengen. “Verhalen die niemand anders schrijft”,

aldus Cochez. “Bovendien sleutelen we aan de website, want we willen de bestaande internettechnologie optimaal voor onze journalistieke verhalen gebruiken.”

De ploeg van Apache, met van links naar rechts en van boven naar onder: Jan Vangrinsven, Dirk Apers, Tom Cochez, Jan Walraven, Georges Timmerman, Bram Souffreau en Karl van den Broeck.

Het uitgangspunt blijft het kritisch volgen van macht in al zijn verschijningsvormen. De wisselwerking tussen politiek en economie wordt één van de rode draden daarin. “Achter politieke macht gaan apparaten schuil die te weinig in beeld worden gebracht”, zegt Cochez. “Die structuren willen we tonen, er namen op plakken en er de achtergronden van blootleggen. De klassieke media doen dat niet, wegens te institutioneel. Zij zijn te zeer vergroeid met het establishment. Er is een soort impliciet kader waarbinnen ze werken, terwijl wij het ons kunnen veroorloven om daarbuiten te gaan.”

Inspiratie haalt Apache vooral uit Frankrijk bij de nieuwssite *Mediapart*. Die overschreed overigens een jaar geleden al de kaap

van 100.000 lezers. Cochez: “Eigenlijk hebben we ons bedrijfsplan heel erg op het hunne geënt. Ook wij hebben geen adverteerders, en we leunen dicht aan bij hun baseline, dat enkel onze lezers ons kunnen kopen. Zo hoeven wij alleen maar aan onze lezers verantwoording af te leggen, terwijl andere media op zijn minst impliciet de grenzen voelen die hun financierders aangeven, of dat nu de overheid is of private aandeelhouders.”

De kracht van de crowd

De coöperatieve vennootschap De Werktitel haalde de afgelopen jaren vooral inkomsten uit abonnementen, ondertussen een duizendtal. De rest van de middelen kwam van aandeelhouders, giften en een projectsubsidie voor mediakritiek. Die laatste was goed voor ongeveer 40 procent van het jaarbudget van 100.000 euro.

“Maar feitelijk wordt de belangrijkste investering gedaan door vrijwilligers of mensen die werken aan een te lage vergoeding”, zegt Tom Cochez. Hijzelf vormt samen met hoofdredacteur Karl Van den Broeck, Georges Timmerman, Jan Walraven en administratief coördinator Bram Souffreau de vaste kern van Apache. De site kan daarnaast rekenen op een twintigtal columnisten en freelance journalisten.

Apache gelooft verder sterk in de kracht van crowdsourcing, ook voor journalistieke verhalen. Cochez: “Er zit ontzettend veel informatie in de crowd, maar je moet die er op een goede manier uithalen en journalistiek vertalen. We hebben al een vaste kern van lezers die ons veel respons geeft en helpt, het is een kracht die we verder gaan gebruiken.”

(SVB)

Uitnodiging: studiedag van het Steunpunt Media

Nieuws- en mediagebruik in Vlaanderen

Op **vrijdag 16 oktober** organiseert het Steunpunt Media, een expertisecentrum voor mediaonderzoek van vier Vlaamse universiteiten (UGent, KUL, VUB, UA), een **studiedag** met als thema:

Nieuws- en mediagebruik in Vlaanderen.

Het doel van het Steunpunt Media gaat verder dan het voeren van wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen. Minstens even belangrijk is het creëren van een dialoog met de nieuwssector en met het beleid. Tijdens de studiedag zal de klemtoon niet enkel liggen op de voorstelling van onderzoeksresultaten door de betrokken universiteiten. Ook een panel met onder andere verantwoordelijken uit de media- en mediawijsheidsector krijgt het woord. Het panel zal debatteren over de implicaties van de onderzoeksresultaten voor de maatschappij en het beleid. Minister van Media Sven Gatz verzorgt het slotwoord.

U kan [inschrijven](#) tot 9 oktober via www.steunpuntmedia.be

Programma	12.30	Ontvangst
	13.00	Openingswoord
	13.15	Resultaten onderzoek - Kritische en strategische inzichten van 'digital natives' in media-inhouden en mediagebruik Alexander Deweppe - VUB
	14.00	Resultaten participatiesurvey - onderdeel nieuwsmedia Ike Picone - VUB
	14.45	Staat van de Vlaamse nieuwsmedia Prof. Stefaan Walgrave
	15.45	Slotwoord door de minister van Media
	16.00	Netwerkmoment & receptie
Locatie	Pleinlaan 5, Etterbeek (Brussel) Parkeergelegenheid	
Inschrijven	De studiedag is gratis, maar inschrijven is verplicht. U kan inschrijven tot 9 oktober via www.steunpuntmedia.be	

Christoph MEEUSSEN, gelooft vurig in de openbaarheid van bestuur 'Process journalism als tegengif voor de snelle oppervlakkigheid'

Monica Moritz

Zelfstandig journalist Christoph Meeussen (30) volgt voor Belga de economische actualiteit in de regio Antwerpen. Daarnaast is hij ook een gepassioneerd gebruiker van de wetgeving op de openbaarheid van bestuur. "Als journalist moet je vandaag meer en meer een eigen niche vinden. Ook daarom heb ik mij hierin gespecialiseerd."

Zoals velen voor hem, zette Meeussen zijn eerste stappen in de journalistiek bij het studentenblad *Veto* in Leuven, waar hij Taalkunde studeerde.

Christoph Meeussen: "Toen ik 8 was, heb ik thuis gezegd dat ik journalist wilde worden. Cruciaal was daarbij misschien dat mijn ouders een krantenwinkel hadden (*lacht*). Maar mijn prille ambitie is dan in sluimerstand gegaan. Ik koos ook niet voor taal en letterkunde om journalist te worden, wel om mijn taalgevoel aan te scherpen en letterkunde te studeren. De zin in journalistiek is pas weer wakker geworden toen ik voor *Veto* begon te schrijven. Je bracht verhalen voor een studentenblad, maar probeerde toch als 'verslaggever' zo accuraat mogelijk te werken. Met vallen en opstaan deed je zo journalistieke ervaring op. Het was ook echt wel journalistiek, want je leverde nieuws aan en je had tijd om je in een onderwerp te verdiepen. Een studentenblad heeft de taak de studentenwereld en haar leiders – een maatschappij in het klein toch – te volgen. Dat betekent ook dat je mensen die er hun eerste ambitieuze stappen in de maatschappij zetten, ter verantwoording kunt roepen."

De Journalist: *Veto* als prima leer- school, die een journalistenoplei- ding overbodig maakt?

"Ik heb geen journalistiek gestudeerd, en ben ervan overtuigd dat je het vak gewoon al doende moet leren. De praktijk die je verwerft bij een studentenblad of een studentenradio is van onschatbare waarde. Maar aan de unief heb ik wel onderwerpen leren onderzoeken, wat ook een cruciale competentie is in ons vak. Bovendien kon ik in het kader van een keuzevak al meteen stage lopen bij de VRT. Daarna kon ik beginnen op de researchafdeling van *het Journaal*, zonder het journalistenexamen te moeten afleggen. In die periode heb ik ook een tijdje veldwerk gedaan voor het radionieuws, ter vervanging van een zieke collega."

Kon je niet blijven werken voor *Het Journaal*?

"Ik werkte grotendeels op basis van wekelijkse interimcontracten toen de VRT aan een bezuinigingsslag begon. De eersten die ze loosden waren de uitzendkrachten. Ik ben

toen acht maanden op de communicatiedienst van de KUL gaan werken. Een fijne job, maar ik miste de intellectuele vrijheid, en vooral de journalistiek. Gelukkig was mijn naam intussen gevallen bij Belga, waar ze een economiecorrespondent zochten voor de regio Antwerpen. Ik werd uitgenodigd voor een gesprek en kon meteen aan de slag."

Heb je als jonge journalist makkelijk toegang gekregen tot de havenindustrie en de diamantwereld?

"De haven en zeker de diamantnijverheid zijn vrij gesloten werelden. Je moet daar een stevig netwerk uitbouwen, wat in het begin niet vanzelfsprekend is. Ik begon bovendien in een periode van ingrijpende herstructureringen, zoals die van Philips in Turnhout. Ik werd er dus direct *ingesmeten*.

De opdrachten van Belga moesten zo snel mogelijk worden uitgevoerd, en die eerste maanden verliepen dan ook nogal hectisch. Maar stilaan, door met mensen te praten, naar netwerkevenementen te gaan, mijn gezicht te laten zien en vooral gsm nummers vast krijgen, vond ik mijn weg. En gelukkig is Belga toch ook een soort kwaliteitsmerk, wat maakt dat mensen makkelijk naar je toe komen."

Als jonge journalist werd je dus vrij vlug serieus genomen?

"Goh, je moet er natuurlijk op letten dat je informatie klopt. De minste fout die je maakt als je voor een persagentschap werkt, verschijnt mogelijk meteen op veel plekken tegelijk. Dat maakt de nood aan vlug én secuur werken heel stresserend. Je geloofwaardigheid hangt er van af. Research

doen voor televisie is toch anoniemer, en gaat minder snel."

Intussen heb je enige naam en faam gemaakt als transparantiewaakhond, onder meer door je volgehouden actie om de conventie tussen de federale regering en Electrabel over kerncentrale Tihange 1 openbaar te maken.

"Ik sta op mijn recht om bestuursdocumenten in te kijken. Ik ben daar destijds op de VRT mee begonnen, toen ik een con-

'Ik geniet van mijn enorme vrijheid als zelfstandig journalist.'

(foto MM)

tract zocht dat parkeermeterbedrijven afsluiten met steden om het 'sms-parkeren' te bevorderen. Ik heb dat document kunnen inkijken, maar het interessantste, de bedragen, was uitgevlakt. Daar ben ik dan achteraan gegaan. Het recht om bestuursdocumenten te raadplegen is grondwettelijk bepaald, en sinds 1994 kun je dat recht als burger – en dus ook als journalist – laten gelden. Als een overheidsadministratie je de inzage ontzegt, kun je zelfs een beroepsinstantie aanspreken. Het raadplegen van bestuursdocumenten komt zowel de onderzoeksjournalistiek als de algemene, dagelijkse verslaggeving ten goede. Soms zie je een krantenartikel eindigen met: *de minister laat de kwestie onderzoeken*. Dat is dan misschien een goed einde voor zo'n artikel, maar vervolgens moet je zoiets wel verder opvolgen. Wordt er inderdaad een rapport gemaakt? En wanneer mag ik dat dan zien? Dat is *process journalism*. Thema's kritisch blijven opvolgen is een belangrijke taak voor ons. En dankzij de openbaarheid van bestuur is op dat vlak veel mogelijk. Je kunt gaan spitten in documenten waar men soms heel gewichtig over doet en die soms onterecht de stempel *for your eyes only* krijgen."

Er zijn ook uitzonderingsgronden voor de openbaarheid van bestuur.

"Dat politieke of commerciële informatie soms beschermd wordt, daar kan ik inkomen. Maar als informatie maatschappelijk relevant is en de publicatie ervan de nationale veiligheid niet in gevaar brengt, waarom ze dan achterhouden? Het excuus is vaak dat het om een ingewikkelde, technische materie gaat. Dan denk ik: laat ons daar toch zelf over oordelen! Wij leggen die documenten dan desnoods aan experts voor, die ze kunnen toelichten. De openbaarheid van bestuursdocumenten is een echt nuttige *tool* voor journalisten. Bij de overheden ligt een schat aan onontgonnen informatie waar we bijna geen gebruik van maken. Als journalist moeten we meer op onze strepen staan, en de mensen die ons besturen en met ons belastinggeld omgaan, tot meer transparantie bewegen. Overigens komt het er vandaag in de journalistiek meer en meer op aan om een niche te vinden, als je wilt overleven. Ook daarom heb ik mij persoonlijk hierin gespecialiseerd."

Minister van Energie Marie-Christine Marghem voert de bescherming van commerciële belangen aan om de Tihange-conventie uit de handen van de pers te houden.

"Maar de Beroepscommissie mocht dat niet eens controleren van haar, terwijl die commissie daar wettelijk het recht toe heeft. Bovendien is het financiële aspect van kernenergie maatschappelijk toch bijzonder relevant. Het publiek mag gerust weten welke spelers subsidiegelden krijgen. Ik weet ook wel dat ons land een traditie kent waarbij dergelijke afspraken liever achter gesloten deuren worden gemaakt.

Maar het *geval Marghem* is toch zeer frappant. Daarom heb ik, samen met de VVJ/AVBB, ook een rechtszaak aangespannen tegen haar. In het verleden is het trouwens nog gebeurd dat de Beroepscommissie pas na lang aandringen toegang kreeg tot een document. Dat was bijvoorbeeld ook het geval toen de FAVV, het voedselagentschap, de inspectierapporten over hygiëne in restaurants niet meteen wilde overmaken. De Beroepscommissie is de waakhond die de administratie controleert en die moet optreden als een minister niet zo happig is om informatie vrij te geven. Maar een minister die maanden lang een conventie weigert over te maken aan de Beroepscommissie, dat gebeurt maar zelden."

Je werkt als zelfstandig journalist: moeilijk om het hoofd boven water te houden?

"Mijn hoofdopdracht bij Belga bezorgt mij een degelijk inkomen. Ik word er niet rijk van, maar rijk worden is sowieso een zeldzaamheid in de journalistiek. Af en toe probeer ik ook een reportage in samenwerking met televisie of radio te maken. Voorlopig ben ik tevreden met mijn werksituatie. Ik geniet vooral van mijn enorme vrijheid als zelfstandig journalist. En ik vind het fijn om de actualiteit van de Antwerpse haven op de voet te kunnen volgen. Voordien deed ik mijn research meestal achter een bureau, nu ga ik daarvoor op pad, wat veel boeiender is. Belga is natuurlijk een beetje de groot-handelaar van het nieuws, en dat is per definitie snel, krachtig en kort op de bal. Maar complexe onderwerpen, zoals herstructureringen, volgen we toch van begin tot einde op. Soms zijn er trouwens verhalen die meer duiding eisen."

Hoe sta je tegenover de sociale media, die ook meer en meer berichtgeving verspreiden?

"Ik las ooit dat je maar een fractie ziet van alles wat je vrienden op hun Facebookpagina zetten. Dan vraag ik me af welke algoritmen bepalen wat voor jou belangrijk is en wat niet. Mogelijk worden dezelfde algoritmen gebruikt door andere grote spelers voor hun nieuwsplatformen. Ik ben niet tegen het elektronisch lezen van nieuws – het merendeel van mijn info haal ik online – maar het mag voor mij wel duidelijker zijn hoe dat nieuws wordt geselecteerd. Op papier lezen vind ik hoe dan ook veel aangenamer, en daarom ben ik ook nog altijd op een papieren krant geabonneerd. Maar ik vraag me wel af wat er over vijf jaar nog zal overblijven van titels als *Gazet van Antwerpen* of *Het Belang van Limburg*. Op persconferenties in de haven bijvoorbeeld zie ik nu al minder journalisten dan drie jaar geleden, omdat Mediahuis de taken intern verdeelt. De mediadiversiteit vermindert. Minder journalisten op een persconferentie, met gemiddeld ook minder kennis, dat betekent ook minder verschillende vragen. Voor de samenleving is dat misschien toch geen goeie zaak."

'De mediadiversiteit vermindert. Minder journalisten op een persconferentie, dat betekent ook minder verschillende vragen. Voor de samenleving is dat misschien toch geen goeie zaak.'

Beslissing over de klacht van Uplace tegen *De Morgen*, *DeMorgen.be* en Ann De Boeck

Met een brief van 3 april 2015 dienen meester Elke Swaenepoel en meester Chris Declerck, namens hun cliënt Uplace, een klacht in tegen *De Morgen*, *DeMorgen.be* en journaliste Ann De Boeck. Aanleiding is een artikel in *De Morgen* van 12 februari 2015 met als titel "Uplace vergroot kans op kanker" en als ondertitel *Expert waarschuwt voor schadelijke gevolgen van extra verkeer rond winkelcomplex*, en op *DeMorgen.be* van dezelfde dag onder de titel "Uplace vergroot kans op kanker".

De heer Geert Van Hecke, stafmedewerker journalistieke deontologie bij De Persgroep, antwoordt met een brief van 7 mei 2015, waarop meester Swaenepoel en meester Declerck repliceren met een brief van 11 juni 2015.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 23 juli 2015. Meester Swaenepoel en meester Declerck woonden de zitting bij, samen met bedrijfsjurist Matthias Van Dorpe en communicatieverantwoordelijke Mieke De Sutter van Uplace. Namens *De Morgen* waren Geert Van Hecke en Ann De Boeck aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de gezondheidsrisico's die het extra verkeer rond het geplande winkelcomplex Uplace kan veroorzaken. Het verwijst naar de nota van een deskundige aan de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie (GMVC) en citeert cijfers uit de nota. Volgens het artikel gaf de GMVC paradoxaal genoeg een gunstig advies over Uplace, omdat experts het project vanuit hun eigen vakdomein evalueren. Het artikel verwijst ook naar een standpunt dat de Vlaamse regering twee dagen later zou innemen over een negatief arrest van de Raad van State over het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP), en naar een debat daags nadien in het Vlaams Parlement over de mobiliteitsimpact van Uplace.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager noemt het artikel, en vooral de titel, niet waarheidsgetrouw. De titel maakt geen onderscheid tussen het project Uplace en de problematiek van extra verkeer en fijn stof, terwijl de nota van de deskundige dat wel doet. Bovendien vermeldt het artikel op de website enkel de titel en niet de ondertitel. Het artikel vermeldt ook de nuancerings uit de nota niet, terwijl de auteur zelf schrijft dat ze gebaseerd is op veronderstellingen die het voorwerp kunnen zijn van discussie. Verder geeft het artikel als enige reden van het gunstige advies van de GMVC dat experts het project vanuit hun eigen vakdomein evalueren, alsof er geen andere redenen zouden kunnen zijn voor het positieve advies. Zo rept de krant met geen woord over de motivatie van de positieve beslissing van de GMVC.

Klager vindt ook dat de journaliste niet onafhankelijk heeft gehandeld en vanuit politieke motieven bewust de besluit-

vorming heeft proberen te beïnvloeden. Dat blijkt volgens klager uit het feit dat het artikel andere, voor Uplace positieve nota's en adviezen niet vermeldt. Ook de timing verraadt volgens klager partijdigheid. De nota waarover het artikel gaat, was op het moment van publicatie al meer dan vier maanden oud, en bovendien al afgewezen door de GMVC. Dat *De Morgen* er toch nog mee uitpakte, kan volgens klager niet anders dan toegeschreven worden aan politieke bedoelingen. Bovendien zou de Vlaamse regering twee dagen later niet beslissen over de milieuv vergunning, maar over het GRUP. Het artikel was dan ook naast de kwestie.

Klager vindt ten slotte dat *De Morgen* voor publicatie een kans op wederhoor had moeten geven, wat niet gebeurd is, terwijl een tegenstander van Uplace wel mocht reageren.

De Morgen zegt dat het artikel paste in een reeks in de aanloop naar de beslissing van de Vlaamse regering over het GRUP. Het artikel gaat over de politieke besluitvorming rond Uplace en niet over Uplace zelf. De journaliste kijkt achter de schermen van politiek en lobbying en dat is journalistiek relevant. Ook de timing was relevant, gezien de nakende

beslissing van de Vlaamse regering over het GRUP en het debat in het Vlaams parlement over de mobiliteitsimpact van Uplace. De aandacht voor de nota van de deskundige ligt in de lijn daarvan. Bovendien was de inhoud van de nota nog niet bekend, wat berichtgeving des te relevanter maakte, ook al werd de nota niet weerhouden door de GMVC. Het artikel wilde immers net aantonen dat kritische nota's over Uplace vlot van tafel worden geveegd.

De titel van het artikel is volgens

De Morgen niet sensationeel en moet samen gelezen worden met de ondertitel, die verwijst naar het extra verkeer rond Uplace. De titel vat de nota van de deskundige kernachtig samen en is een citaat uit een gesprek van de journaliste met de deskundige. Daarom staat hij ook tussen aanhalingstekens.

Verder was het volgens *De Morgen* niet nodig om Uplace vooraf wederhoor te geven, omdat het artikel niet gaat over Uplace maar over de politieke besluitvorming. Als iemand wederhoor had moeten krijgen, was het de minister. Dat is gevraagd, maar het antwoord was nietszeggend en werd daarom niet gepubliceerd, zegt *De Morgen*. Bovendien verleende de krant Uplace daags nadien een wederwoord.

De Morgen spreekt ten slotte met klem tegen dat de journaliste niet onafhankelijk zou gehandeld hebben en dat het bericht tendentius zou zijn. Als Uplace dat zo ervaart, is dat omdat het zelf leeft van onfris lobbywerk en die ervaring extrapoleert naar waarnemers aan de zijlijn, aldus *De Morgen*.

BESLISSING

De titel van een artikel kan kort en kernachtig zijn om de aandacht van de lezer te trekken, maar in dit geval geeft de

(foto Nicolas Maeterlinck /Belgalmage)

titel de inhoud van het artikel te algemeen en te ongenueanceerd weer, wat de lezer een verkeerd beeld kan geven. De ondertitel, die overigens ontbreekt op de website, compenseert dat onvoldoende. Bovendien staat de titel tussen aanhalingstekens, zodat hij overkomt als een citaat, maar de oorsprong van het citaat blijft voor de lezer onduidelijk. Het artikel vermeldt het citaat niet en verwijst ook niet naar een interview met de deskundige als bron ervan. Het citaat komt evenmin uit de nota van de deskundige. De Raad meent dan ook dat de titel in zijn algemeenheid overdreven en misleidend is.

Anderzijds ziet de Raad geen redenen om te twijfelen aan het onafhankelijke optreden van de journaliste in dit dossier.

Dat de journaliste en de krant aandacht besteden aan de nota van de deskundige, ook al was die op het moment van publicatie ruim vier maanden oud, was – gezien de maatschappelijke en politieke discussie rond Uplace – relevant. De Raad is ook van oordeel dat er op basis van het artikel geen noodzaak was om voor publicatie wederhoor te vragen aan Uplace. Het wederwoord dat *De Morgen* achteraf gaf, volstaat in dit geval.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gegrond wat de titel betreft.

Brussel, 10 september 2015

Beslissing over de klacht van Joseph Lov tegen *Het Laatste Nieuws*, *HLN.be* en Dieter Lizen

Met een brief van 2 februari 2015 dient de heer Joseph Lov een klacht in tegen *Het Laatste Nieuws*, *HLN.be* en journalist Dieter Lizen. Aanleiding is een artikel in *Het Laatste Nieuws* en op *HLN.be* van 4 december 2014 onder de titel *Studenten willen kotbaas vervolgen*.

De heer Geert Van Hecke, stafmedewerker journalistieke deontologie bij De Persgroep, antwoordt met een brief van 30 april 2015, waarop Joseph Lov repliceert met een brief van 8 juni 2015.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 15 juli 2015. Joseph Lov was hierop aanwezig, en ook Geert Van Hecke en Dieter Lizen.

DE FEITEN

Het artikel gaat over een gebouw met drieënvijftig studentenkamers in Antwerpen. Twee studenten die er op kot zitten, klagen over de slechte toestand van het gebouw. Het gaat onder meer over kapotte douches, een toilet zonder licht en het internet dat niet werkt omdat de kotbaas een achterstallige rekening zou hebben bij Telenet. Het artikel omschrijft het als *'het kot uit de hel'*. Volgens het artikel liep de kotbaas bij eerdere controles al tegen de lamp. De studenten zeggen dat ze een rechtszaak willen starten tegen de kotbaas.

De kotbaas geeft volgens het artikel schoorvoetend toe dat er problemen zijn. Hij noemt de algemene staat van het gebouw niet schitterend, maar zegt dat de studenten overdrijven. Hij zegt dat er nieuwe douchedeuren besteld zijn, dat de studenten te veel downloaden en dat zijn dispuut met Telenet snel opgelost zal zijn.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager zegt dat het artikel niet waarheidsgetrouw is. Het is gebaseerd op het getuigenis van twee studenten en de

journalist is niet ter plaatse geweest om de feiten zelf objectief vast te stellen. Dat, terwijl dertig andere studenten wel tevreden zijn over hun kot, wat klager ondersteunt met een verklaring van elk van hen. Klager vindt dat de journalist te weinig studenten gesproken heeft en noemt het artikel een onterechte veralgemening. Hij zegt ook dat hij van de twee studenten nooit klachten heeft gekregen, maar geeft wel toe dat hij geregeld klachten kreeg van anderen. Maar dat is normaal voor een studentenwoning met vijftig kamers, zegt hij.

Klager geeft ook toe dat er bij eerdere controles van de woning bemerkingen waren en dat hij verbeteringen moest uitvoeren, maar dat hij *'tegen de lamp liep'*, vindt hij overdreven, wat volgens hem overigens geldt voor het hele artikel. Hij noemt het artikel een mengeling van feiten en oordelen, bijvoorbeeld waar het artikel het heeft over *'het kot uit de hel'*. Hij stipt ook aan dat de twee klagende studenten, in tegenstelling tot wat ze in het artikel beweren, geen klacht hebben ingediend bij de rechtbank.

Klager vindt ook dat hij geen loyale kans op wederhoor heeft gekregen. Hij bevestigt dat de journalist hem gebeld heeft en drie vragen gesteld heeft, maar hij zegt dat hij niet wist dat er een artikel zou komen, en dat de journalist dat ook niet gezegd heeft. Hij bevestigt wel dat de journalist zich als dusdanig bekendmaakte en dat de citaten in het artikel correct weergegeven zijn. Maar de journalist had meer moeten vragen, zodat hij op alle zogenaamde gebreken had kunnen reageren. De journalist was niet duidelijk over zijn bedoelingen, vindt klager. Hij klaagt er ook over dat hij het artikel voor publicatie niet mocht inzien, al waren daarover geen afspraken gemaakt. De journalist had zelf voorinzage moeten voorstellen, vindt hij.

Klager neemt ten slotte aanstoot aan het feit dat zijn volledige naam en voornaam genoemd worden in het artikel,

(foto Siska Gremmelprez /Belgalmage)

wat zijn reputatie geschaad heeft. Hij gaf daarvoor geen toestemming.

Het Laatste Nieuws zegt dat het artikel enkel gaat over het getuigenis van de twee studenten, en nergens schrijft dat alle studenten klagen. De journalist extrapoleert de klacht van de twee nergens naar alle studenten. In een mail aan de redactie sprak een van de twee studenten wel over alle studenten, maar dat is niet overgenomen in het artikel.

De journalist bevestigt dat hij zelf niet naar de studentenwoning ging, maar dat hij de foto graaf stuurde om de situatie te bekijken en foto's te maken. Die heeft hem een uitgebreid verslag gegeven. Daarnaast contacteerde de journalist de dienst Samen Leven van de stad, die toezicht houdt op de verhuring van studentenkamers. Daar kreeg hij de bevestiging dat er bij eerdere controles problemen gesignaleerd werden en dat er een hercontrole zou komen.

De journalist zegt ook dat hij, toen hij klager belde voor een reactie, duidelijk maakte dat het was met het oog op een artikel. Klager betwist de citaten in het artikel overigens niet en heeft ze nooit herroepen. Hij heeft ook geen voorinzage gevraagd, zegt de krant.

De krant wijst er ten slotte op dat klager niet vroeg om zijn naam niet te vermelden.

BESLISSING

De Raad voor de Journalistiek kan de waarachtigheid van de beschreven feiten en de situatie in de studentenwoning niet zelf achterhalen, maar stelt wel vast dat de journalist het verhaal van één studente, die de bron was voor het artikel,

op verschillende manieren gecheckt heeft. Hij heeft met een tweede student gesproken en heeft zijn collega-fotograaf ter plaatse gestuurd om de situatie te bekijken en foto's te maken. Hij heeft de dienst Samen Leven gecontacteerd die toezicht houdt op de verhuring van studentenkamers, en die bevestigde dat er bij eerdere controles problemen gesignaleerd werden.

De journalist heeft klager ook zelf gecontacteerd om wederhoor te vragen, en maakte zich daarbij bekend als journalist. Dat klager niet vermoedde dat de journalist, mee op basis van dat interview, een artikel zou schrijven, kan niet als een beroepsethische fout van de journalist bestempeld worden. Klager betwist de citaten in het artikel overigens niet.

Het is aangewezen dat de journalist omzichtig en terughoudend omgaat met het noemen van namen van personen, maar aangezien het artikel gaat over een professioneel optreden van klager als verhuurder van een groot aantal studentenkamers en aangezien klager geantwoord heeft op vragen van de journalist, is de Raad van oordeel dat het in die omstandigheden geen beroepsethische fout is om de volledige naam van klager te vermelden.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is ongegrond.

Brussel, 10 september 2015

Een gelijklopende uitspraak deed de Raad voor de Journalistiek over een identieke klacht van de heer Lov tegen *DeMorgen.be* en Dieter Lizen

Requiem voor Fred Braeckman (6/1/1944 – 11/9/2015)

(foto VRT-archief)

Waardigheid, soberheid, gedrevenheid. Weinig vakmensen verdienen de titel 'journalist' meer dan Fred Braeckman, die op de omineuze 11de september een hersenbloeding niet overleefde. Zijn weduwe, Lieve Boelens, liet in de krant een simpel doodsbericht plaatsen, zonder franjes, zonder symbolen – ook niet van zijn gemengde Gentse loge Cyriel Buysse (*Le Droit Humain*). Boven zijn naam staat gewoon: 'Journalist'.

En journalist was hij. Feiten en interpretatie scheiden. Privacy overall respecteren. Nooit sensatie. Hij was veel meer: een *homo universalis*. Hij was thuis in wereldliteratuur en populaire genres, de klassieke muziek, het theater, de reiswereld, de geschiedenis, de filosofie. Zijn loopbaan is één lange zoektocht naar rationele, solidaire menselijkheid.

Hij begon bij de regionale VRT-omroep Oost-Vlaanderen. Zijn programma's liepen vooruit op wat nu de TV-zenders doen: hard nieuws verzachten met anekdotes en goeie muziek. *E3/E5* en *Visum* zijn begrippen geworden in het radiolandschap. Hij leverde ettelijke vertalingen voor Theater Vertikaal, zette zich in voor de uitbouw van Muziekcentrum De Bijloke, en schiep in 1998 met steun van Roulartabaas Rik De Nolf de Knack Hercule Poirotprijs voor de beste Vlaamse misdaadroman.

De rode draad in Braeckmans aanpak was altijd de kwetsbare mens naar voren te halen, in zijn thrillerbesprekingen (*Knack.be*, *De Morgen*), zijn reisverhalen (*Travel*), zijn boekvoorstellingen (van Geeraerts tot Aspe), zijn repo's (met name over nazikopstukken en de kampen). Zij verdienen een postume bundeling. Nu laat hij enkel de reisgids *Vlaamse Charmes* (1993) na en een bibliofiel portfolio met L.P. Boon (*Mieke Maaike en Ik*, 1979). Zijn echte testament bestaat uit de vorming van jonge journalisten. Hij leerde ze deontologie, schrijven, kritische zin, brede belezenheid én hoffelijkheid.

Ik heb hem zelf maar op één foutje betrapt. Niet Cato Minor maar Cato Maior wou Carthago vernietigen. Maar ik begreep Fred wel: hij verkoos de stoïcijn boven de conservatieve militarist.

Lukas De Vos

JOURNALIST IN BIJBEROEP ?

De VVJ is er ook voor u !

De VVJ, dat is en blijft in de eerste plaats de beroepsvereniging van erkende beroepsjournalisten. Journalisten dus, die in hoofdberoep aan de slag zijn bij de algemene nieuwsmedia.

Maar diezelfde nieuwsmedia doen almaar meer ook een beroep op **journalisten in bijberoep**. Dat zijn de talloze collega's die – naast een andere job – freelancen voor krant, magazine, omroep of website, en dit als regionaal of buitenlandcorrespondent, sport- of cultuurverslaggever, en zo meer.

Journalisten in bijberoep kunnen geen erkenning als beroepsjournalist krijgen, en dus geen officiële perskaart. Dat laat de wet niet toe.

Maar los hiervan kunnen deze collega's wel **lid worden van de VVJ**, en op die manier genieten van **veel voordelen** die het VVJ-lidmaatschap biedt.

- ✓ Lidkaart VVJ/AVBB
- ✓ Service van het VVJ-secretariaat over administratieve, juridische, sociale, fiscale of deontologische problemen
- ✓ Specifieke service voor freelancejournalisten, via onze adviseur en ons *Vademecum voor Zelfstandige Journalisten*
- ✓ Abonnement op ons vakblad *De Journalist*
- ✓ Toegang tot de online Journalistendatabank
- ✓ Je ontvangt de jaarlijkse *JournalistenAgenda*
- ✓ Mogelijkheid tot intekenen op onze interessante groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid (inclusief rechtsbijstand): deze dekt gerechtskosten en eventuele schadevergoedingen
- ✓ Mogelijkheid om, mits verantwoording dat dit nodig is, een internationale perskaart te krijgen
- ✓ Je versterkt de VVJ, zodat deze met nog meer slagkracht kan opkomen voor persvrijheid, goede werkvoorwaarden, auteursrechten, en nog veel meer.

Het lidgeld voor journalisten in bijberoep bedraagt **€ 65**.

Doe vandaag nog je aanvraag voor het VVJ-lidmaatschap als journalist in bijberoep op www.journalist.be/beroepsjournalist/lidkaart/persmedewerker

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

VVJ / AVBB
Zennestraat 21, 1000 Brussel
02/777.08.40
info@journalist.be
www.journalist.be

Mens achter het nieuws

Jan VAN DELM (VRT-radio)

zit in de *business seats* van de geschiedenis

Jan Backx

Als Jan Van Delm het VRT-radionieuws leest, klinkt dat kristalhelder en zelfs ietwat zonnig in de oren. Een mens voelt zich opmonteren in de badkamer of aan het ontbijt, zelfs al heeft Jan het over de vreselijkste rampen. Met zijn rechte diploma is Van Delm nooit aan de balie gegaan. Toch blijkt hij tijdens onze babbelen een behoorlijke portie pleitersbloed in de aderen te hebben. Want tegen *het bashen van de VRT* – zijn broodheer die hij nu al 27 jaar trouw is – kan hij behoorlijk vurig argumenteren.

Ondanks zijn 51 ziet Jan er nog opvallend jongensachtig uit. Van een vader van vier, die naast jurist bovendien ook gestudeerd filosoof én *master in business administration* is, heb je doorgaans een bezadigder beeld. Een sportief leven als vrijetijdsloper zal er wel voor veel tussen zitten.

Jan Van Delm woont in Herenthout, maar zijn wieg stond in Tisselt, aan het kanaal van Willebroek. "Nu is dat een slaapdorp", vertelt hij, "maar in mijn kindertijd was het nog een idyllisch plekje. Mijn vader is ooit nog cultuurredacteur geweest bij *Het Laatste Nieuws*. Een gesprek met Salvador Dali was één van zijn wapenfeiten. In het Mechelse Scheppersinstituut had ik een boeiende geschiedenisleraar: Claude Deboosere, papa van onze beroemde weerman Frank. Het werd Latijn-Wiskunde voor mij. Dat liep puik, maar ondanks mijn levenslange bewondering voor cijferwerk geraakte ik erop uitgekeken."

Zijn jeugdidolen waren Kuifje (journalist!), Eddy Merckx en Vincent Van Gogh. "Ik had ook een vrij stevig ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, en zo sloeg ik de richting rechten in. De eerste twee jaren smaakten me bijzonder: veel boeiende vakken, zoals geschiedenis, psychologie en sociologie. Maar daarna begon het blokken van dikke wetboeken. Ik voelde het aankomen: ik zou geen advocaat worden. Maar omdat ik toch al halfweg was, besloot ik door de zure appel te bijten. Om wat zuurstof te happen, ging ik tegelijk een paar jaar filosofie studeren."

In 1987 legde Van Delm het journalistenexamen af bij de toenmalige BRT. Een paar maanden later mocht hij beginnen. "Mooi, maar ik was net aan mijn legerdienst begonnen en moest nog negen maanden kloppen als *chef tester* in het CRS, waar het leger zijn manschappen selecteert. Toch kwam ik meteen na mijn afzwaai aan de Reyerslaan terecht. Dat heb ik te danken aan VTM. Dat was net van wal gestoken en had nogal wat BRT-journalisten aangezogen. Resultaat: vacatures!"

"We kregen een gedegen opleiding. Simpel en bevattelijk leren formuleren... niet zo vanzelfsprekend voor iemand wiens hoofd was volgepompt met wetteksten. En ik was een verlegen manneke. Zo moest ik mijn teksten dicteren aan een informatiesecretaresse die mijn moeder kon zijn. De

nieuwkomers mochten als eerste probeersel het radionieuws van 20 uur lezen. Telefoon naar pa en ma: *Zet de radio aan!* Ik was 24, weet je wel. Het strafste van al was dat mijn vader me soms 'nieuws' meende te kunnen vertellen, dat hij onbewust van mijn stem op de radio had gehoord."

Zijn journalistieke beginjaren waren alleszins turbulent. "Het ene communistische regime na het andere sneuvelde, met als grootste dreun de Berlijnse muur die neerplofte. Ik zat toevallig aan de ochtendknoppen van de Reyerslaan toen de eerste bres werd geslagen. En dus mocht ik het aan ons ontwakende land vertellen. Toen voelde ik het heel bewust aan: journalisten zitten in de *business seats* van de geschiedenis."

"Toen collega Flip Voets de ploeg van het duidingsprogramma *Actueel* verliet, kwam ik in zijn plaats. Enkele boeiende jaartjes waren dat, maar de filosoof in mij begon te piekeren over een *déjà vu*-gevoel. Tijd dus voor de Kuifje-droom! Mijn vrouw en ik begonnen aan een reis van een half jaar, dwars door Noorden Zuid-Amerika. Uitgewaaid trok ik terug naar mijn radio-job. En 's avonds begon ik te studeren voor mijn MBA. Waarom economie? Omdat de wereld daar in belangrijke mate om draait. Naar mijn gevoel hebben veel journalisten er te weinig kaas van gegeten. Onze

beroepsgroep spuit toch zo graag kritiek. Dan moet je er ook iets van afweten, vind ik."

In 1996 barstte de Dutroux-bom. Jan, met zijn achtergrond, bleek de geknipte man om de luisteraars uit te leggen wat het 'spaghetti-arrest' juist inhield en waarom het Hof van Cassatie dat zo had beslist. "Het leverde me onder meer bankbiljarden op van Louis Tobback."

Zo groeide hij door bij de VRT, werd adviseur van de programmadirecteur en projectleider. En nu is hij *back to basics*: de luisteraar het nieuws vertellen. "Kaderleden zitten vaak tussen hamer en aambeeld", grinnikt hij. "En als ik geen hamer kon zijn, dan liever het aambeeld dan daar ergens tussenin. Het is trouwens prachtig om nieuws te mogen maken met zo'n getalenteerde ploeg. In een tijd dat mensen zelf kiezen wat ze willen weten, moeten wij een behoorlijk bakken uitzetten. Da's een belangrijke opdracht binnen een democratisch bestel. En daaraan wordt aan de Reyerslaan heel hard gewerkt."

"Vroeger noemde men ons honend een *moloch met veel dure prutsers*. En: *moeten we dààr belastinggeld aan geven?* Nu halen we al onze doelstellingen, zijn we een voorbeeld voor zowat alle Europese openbare omroepen, en krijgen we plots te horen 'marktverstoring' te zijn. Ik begrijp dat onze commerciële concullega's voor hun winkel opkomen, maar ze vergissen zich schromelijk van tegenstander. We hebben hier in Vlaanderen een mediasector om trots op te zijn. Als we dat zo willen houden, zouden we beter samenwerken op sommige terreinen."

N.v.d.r. Deze bijdrage kwam tot stand voor de besparingsperikelen bij de VRT bekend raakten.

Onder embargo

Eric Laureys, eindredacteur TVBrussel en woordvoerder van het personeel tijdens de recente crisis bij de Vlaams-Brusselse Media, is daar weg. Hij vertrok naar het kabinet van Bianca Debaets (CD&V), staatssecretaris in de Brusselse regering. Eric wordt daar politiek raadgever op de cel Communicatie.

Pieter Lesaffer, voormalig hoofdredacteur van het onderwijsblad *Klasse*, is sinds kort aan de slag op de redactie van *Het Nieuwsblad*. Voorheen werkte hij al voor *De Standaard*.

De radioketen **Story FM** is met zijn 16 frequenties overgenomen door **Family Radio**, dat daarmee op 36 frequenties komt. Story FM was eigendom van Sanoma en stond in de etalage. Family Radio is eigendom van Club FM.

Jan Claeys is de nieuwe redactiechef van *De Gentenaar*, Gentse zusterkrant van *Het Nieuwsblad*. Hij volgt Johan Cauwels op, die eind vorig jaar de krant verliet. Jan Claeys werkte eerder al voor *Het Nieuwsblad*. Ook *Het Volk*, *Het Laatste Nieuws*, *Menzo* en VTM staan op zijn cv.

Annelies Rutten blijft het gezicht van *De Gentenaar*. **Greet Vanderhoeven**, die samen met Annelies gedurende een klein jaar de dagelijkse leiding over de titel waarnam, legt zich opnieuw volop toe op de weekendbijlagen.

Het kort geding dat journalist **Christoph Meeussen** (zie pagina's 12-13 van dit blad) en de VVJ hebben aangespannen tegen minister van Energie **Christine Marghem** (MR), wordt behandeld op 23 november. Inzet van het geschil is de volledige openbaarmaking van de conventie-Tihange II tussen de federale regering en uitbater Electrabel.

Hoewel de vordering van Meeussen en de VVJ enkel tegen minister Marghem is gericht – dit in het kader van de wetgeving op de openbaarheid van bestuur – hebben ook **Electrabel** en diens Franse holding **EDF** (Energie de France) zich bij de rechtbank gemeld. Net zoals de minister, voeren zij commerciële redenen aan om de conventie niet integraal te moeten prijsgeven.

Op 4 september is **Guido Knapen** overleden. Hij werd 82. Guido Knapen begon in 1960 voor de openbare omroep te werken als omroeper. Vervolgens werd hij journalist, eindredacteur en hoofdredacteur van het radionieuws bij de BRT. Hij leidde ook lange tijd het duidingsmagazine *Actueel* op Radio 1.

Even opschudding op de persbanken tijdens het **proces-Aquino**, dat plaats vindt voor de correctionele rechtbank van Hasselt. In het kader van de strenge veiligheidsmaatregelen werd iedereen – ook journalisten – verboden om gebruik te maken van mobiele apparaten in de rechtszaal.

Intussen is het gemeengoed dat gerechtsjournalisten tijdens processen **laptops of smartphones** kunnen gebruiken voor hun werkzaamheden. Na een tussenkomst van de VVJ bij de Hasseltse persrechter werd verkregen dat journalisten met een perskaart wel degelijk mobiele apparaten kunnen bedienen op het proces.

De **Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling** (FRDO) reikt jaarlijks persprijzen uit aan journalistiek werk dat blijkt geeft van een duurzame-ontwikkelingsvisie, en voor dit jaar komen audiovisuele producties in aanmerking. Uiterste inschrijvingsdatum: begin januari 2016.

Per taalgroep (Nederlands/Frans) zijn er drie prijzen, van telkens een trofee en een geldsom van 1000 euro. De prijsuit-

reiking vindt plaats in de lente van 2016. Meer info op www.frdo.be of bij **Koen Moerman**: koen.moerman@frdo.be – 02-743 31 57.

Is **samenwerking tussen media en ngo's**, voor het verslaan van nieuws in het buitenland, wenselijk? Hoe betrouwbaar is informatie van ngo's ter plaatse? Kunnen ngo's investeren in journalistiek, en kunnen journalisten, omgekeerd, geld aanvaarden van ngo's?

Die vragen zijn aan de orde op een **MediaCafé** in cultureel centrum Zebrstraat in Gent op donderdag 26 november. Sprekers zijn Jan Lamers (*MO**), Stefan Verwer (Oxfam Novib) en Sarah Van Leuven (Center for Journalism Studies, UGent). Stefan Blommaert (VRT) modereert. Organisator deBuren vraagt wel om je aanwezigheid vooraf te registreren op www.deburen.eu.

Fotografe **Katrijn Van Giel** en schilder **Luc Tuymans** hebben een minnelijke schikking bereikt over hun plagiaatgeschil. Dat betrof een nogal letterlijke (*excusez le mot*) overname door Tuymans van een prachtfoto die Van Giel van politicus Jean-Marie Dedecker had gemaakt.

Over het bedrag van de minnelijke regeling wordt niet gecommuniceerd. Maar gerechtelijk eindigt het geschil dus wel met een veroordeling van Tuymans in het voordeel van de fotograaf. In januari veroordeelde de Antwerpse rechtbank de schilder voor plagiaat en tot een dwangsom van **500.000 euro** voor elke keer dat hij het schilderij opnieuw zou exploiteren.

CARTOONGALLERY
THE CARTOONIST.be
CARTOONALE BRUGGE 2015
en tentoonstelling **THE CARTOONIST** vzw
van 27 september t.e.m. 25 oktober dagelijks van 10.00 u tot 17.00 u

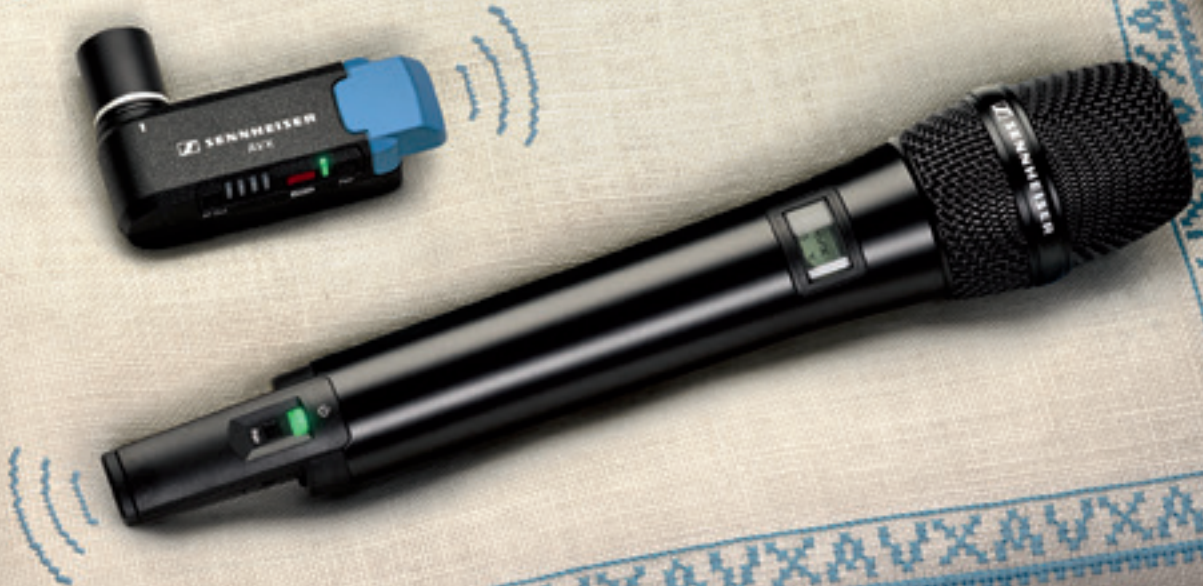
THEMA "VRIJHEID"

Het Collage van Burgemeester en Schepenen van de Stad Brugge en The Cartoonist vzw hebben de eer u uit te nodigen op de vermissage op zaterdag 26 september om 20.00 u
Jan Garemijnzaal (Stadshalle) Markt 7 8000 Brugge
in aanwezigheid van prominenten en bekende Belgische cartoonisten.

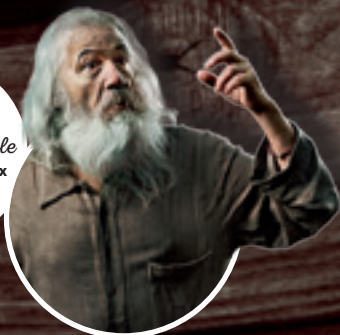
programma
19.45 u Ontvangst
20.00 u Prijzuitreiking door schepenen voor Sociaal-Culturele verenigingen Mieke Hoels
en cartoonist Marc
20.30 u Receptie

Hoogstraat 11 1000 Brussel www.thecartoonist.be info@thecartoonist.be
Contactpersoon : Marloes De Cloedt Tel. 0032 2 5112133 - 0032 476 689 455

The wireless and most
RELAXED WAY
of capturing
VIDEO SOUND.

Discover the
story of the Oracle
sennheiser.com/avx

RELAX
— it's an —
AVX

Stress-free wireless audio for videographers. With Digital Link Protection, Optimised Dynamic Range and Plug & Record. Plugs directly into the camera XLR. Easy to use automatic set-up, ready to record in seconds. The all new Sennheiser AVX.